

Jaunlatvieši

Katrs cilvēks sevi uzskata par piederīgu kādai tautai. To sauc par tautas pašapziņu. Pašapziņas veidošanos latviešiem sekmēja kustība, kas ir ieguvusi nosaukumu **latviešu tautas pirmā atmoda**. Cilvēkus, kuri aizsāka atmodu, sāka saukt par **jaunlatviešiem**.

Jaunlatvieši – Tērbatas un Pēterburgas universitāšu studenti – aicināja nekautrēties no savas tautības. Jaunlatvieši aicināja latviešus mācīties, aktīvāk iesaistīties saimnieciskajā darbībā, lepoties ar savu tautību, valodu.

1862. gadā sāka izdot “Pēterburgas Avīzes”, kas izglītoja latviešus visdažādākajos jautājumos. Šis izdevums kļuva par pirmo no vācu baroniem neatkarīgo izdevumu latviešu valodā. 1868. gadā nodibināja Rīgas Latviešu biedrību. Rīgas Latviešu biedrība rūpējās par latviešu zinātnes un kultūras attīstību. 1873. gadā tā sarīkoja Pirmos Vislatvijas latviešu dziedāšanas svētkus.

Pazīstamākie jaunlatvieši bija Krišjānis Valdemārs, Krišjānis Barons, Andrejs Pumpurs, kā arī daudzi citi.

Krišjānis Valdemārs bija jaunlatviešu kustības aizsācējs. Viņš aicināja latviešus nekautrēties no piederības latviešu tautai, aktīvi iesaistīties saimnieciskajā darbībā, izkonkurējot vietējos vāciešus. Krišjānis Valdemārs nodibināja vairākas jūrskolas, kuras bija paredzētas latviešiem. Tajās tika apmācīti topošie kuģu stūrmaņi un kuģu kapteiņi. Krišjāņa Valdemāra aicinājums bija “Latvji, brauciet jūriņā!”

Mūsdienas par godu Krišjānim Valdemāram bijusi apdzīvotā vieta Sasmaka ir nosaukta par Valdemārpili. Viņa vārdā ir nosaukti kuģi. Rīgā atrodas Krišjāņa Valdemāra iela.

Krišjānis Barons tiek saukts arī par latviešu Dainu tēvu, jo visu mūžu pierakstīja un apkopoja latviešu tautasdziesmas, kuras tagad glabājas Latvijas Nacionālās bibliotēkas krātuvē. Mūsdienās tautasdziesmas ir kā galvenais izziņas materiāls par mūsu senču dzīvesveidu un uzskatiem senajos laikos, kad latviešiem vēl nebija savas rakstības. Mūsdienās Krišjāņa Barona savāktās tautas dziesmas ir iekļautas Eiropas tautu mantojuma sarakstā.

Krišjāņa Barona piemineklis Rīgā, Vērmanes dārzā, 2018

Andrejs Pumpurs ir latviešu tautas varoņeposa “Lāčplēsis” autors. Andrejs Pumpurs vāca un pierakstīja tautas pasakas un teikas par Lāčausi, kurš pasakās cīnās ar nelabo un citiem mošķiem. Andreja Pumpura eposā Lāčausis tiek pārdēvēts par Lāčplēsi. Lāčplēsis ir varonis, kurš cīnās gan pret tumsas spēkiem, gan pret vācu iebrucējiem.